

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اصول و مبانی طراحی صحنه

رشته نمایش

گروه تحصیلی هنر

زمینه خدمات

شاخه آموزش فنی و حرفه ای

شماره درس ۳۸۵۷

۷۹۲	علیاری، فریدون
۰۲۵ /	اصول و مبانی طراحی صحنه/ مؤلف: فریدون علیاری. - تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی
الف ۸۷۲ع /	ایران، ۱۳۹۲.
۱۳۹۲	۱۲۰ ص. : مصور. - (شاخه آموزش فنی و حرفه ای؛ شماره درس ۳۸۵۷)
	متون درسی رشته نمایش گروه تحصیلی هنر، زمینه خدمات.
	برنامه ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه ریزی و تألیف کتاب های درسی رشته
	نمایش دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های فنی و حرفه ای و کار دانش وزارت آموزش و پرورش.
	۱. تماشاخانه ها- صحنه آرای و دکور. الف. ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر برنامه ریزی و تألیف
	آموزش های فنی و حرفه ای و کار دانش. ب. عنوان. ج. فروست.

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران- صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های
فنی و حرفه ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

پیام نگار (ایمیل) tvoccd@roshd.ir

وبگاه (وبسایت) www.tvoccd.medu.ir

این کتاب با همکاری و مشارکت کمیسیون دفتر آموزش و توسعه فعالیت های هنری وزارت فرهنگ و
ارشاد اسلامی متشکل از عیسی کشاورز، میترا استاد قاسم و محسن سراجی تهیه شده است.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های فنی و حرفه ای و کاردانش

نام کتاب : اصول و مبانی طراحی صحنه - ۴۹۵/۳

مؤلف : فریدون علیاری

اعضای کمیسیون تخصصی : قطب الدین صادقی، داریوش مؤدبیان، ایرج حسنی راد، احمد نوری، مهدی چوبینه و شادی جلیلیان
آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۰۹۲۶۶۰۸۸۳، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹.

وبسایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : سید احمد حسینی

طراح جلد : فریدون علیاری

صفحه آرا : خدیجه محمدی

حروفچین : فاطمه باقری مهر

مصصح : حسین چراغی، علیرضا ملکان

امور آماده سازی خبر : زینت بهشتی شیرازی

امور فنی رایانه ای : حمید ثابت کلاچاهی، پیمان حبیب پور

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دار و پخش)

تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۰۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : نادر

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ سوم ۱۳۹۲

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۷-۱۹۵۴-۰۵-۹۶۴-۰۵-۹۷۸-۱۹۵۴-۷ ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۱۹۵۴-۷ ISBN 978-964-05-1954-7

هنر عبارتست از دیدن روح عهتد دانسانها

امام خمینی

۱	مقدمه
۲	فصل اول : طراحی صحنه و مراحل آن
۲	– تعاریف و کاربردها
۳	– مراحل طراحی صحنه
۱۰	فصل دوم : تاریخچه مختصر طراحی صحنه
۱۴	– وسایل فنی و ماشین آلات صحنه و صحنه‌آرایی در یونان باستان
۱۵	– معماری تئاتر، صحنه‌آرایی، وسایل فنی و ماشین آلات صحنه در روم باستان
۱۹	– تئاتر قرون وسطی (معماری تئاتر – وسایل فنی و ماشین آلات – صحنه‌آرایی)
۲۶	– معماری تئاتر در دوره رنسانس
۲۷	– صحنه‌آرایی (طراحی صحنه) در دوران رنسانس
۳۱	فصل سوم : انواع صحنه‌های نمایش و چگونگی طراحی برای هر یک از آنها و انواع طراحی صحنه
۳۲	– صحنه میدانی (گرد)
۳۳	– صحنه هلالی (سه سویه)
۳۳	– صحنه قاب عکسی
۳۶	– صحنه آزاد
۳۷	– صحنه متحرک
۳۷	– صحنه موقت
۳۷	– صحنه خیابانی
۳۷	– انواع طراحی صحنه
۳۸	– طراحی صحنه جعبه‌ای
۴۰	– طراحی صحنه ساده و سبک
۴۵	– طراحی صحنه با اسکلت ثابت
۴۷	– طراحی صحنه با استفاده از سکو
۴۹	– طراحی صحنه متحرک
۵۱	– طراحی صحنه به وسیله نور و پروژکسیون
۵۶	فصل چهارم : ارکان طراحی صحنه
۵۷	– آشنایی با انواع خط و نقش هر یک در طراحی صحنه
۵۸	– آشنایی با معانی بُعد، حرکت، نور، بافت و نقش هر یک در طراحی صحنه
۶۴	– رنگ و نقش آن در طراحی صحنه
۷۳	فصل پنجم : نقاط مختلف صحنه، خطوط دید، خط محور – خط جلوی صحنه و ابعاد استاندارد صحنه تئاتر قاب عکسی
	فصل ششم : روند شکل‌گیری طراحی صحنه از طرح تا اجرا، نشانه‌های نقشه‌کشی در رسم
۸۲	نقشه‌های طراحی صحنه و چگونگی رسم نقشه‌های مورد نیاز ساخت دکورهای نمایش
۹۲	فصل هفتم : اصول ترکیب‌بندی (کمپوزیسیون) طراحی صحنه
۱۰۴	فصل هشتم : چگونگی ساخت ماکت و قطعات دکور
۱۱۹	منابع و مآخذ

مقدمه

هنر تئاتر حاصل کار گروهی تعدادی از هنرمندان است که برای روی صحنه بردن نمایش مشارکت دارند. نمایشنامه‌نویس، کارگردان، طراح صحنه، طراح لباس، طراح نور، طراح گریم از مهم‌ترین کسانی هستند که وظایف اصلی را برای به اجرا در آوردن نمایش ایفا می‌کنند. این بدان معنی نیست که بازیگران، مدیران و مسئولین صحنه، نور، صدا و سازندگان دکور و دوزندگان لباس، گریمورها و... نقش کم اثری دارند. بلکه باید گفت این گروه، طرح‌ها، برنامه‌ها و سیاست‌های کاری گروه نخست را به اجرا در می‌آورند. هماهنگی و ارتباط تنگاتنگ بین دو گروه است که حاصل کار ارزشمندی به بار می‌آورد.

در میان این گروه طراح صحنه وظیفه مهمی در طراحی و برنامه‌ریزی بر عهده دارد. طراح صحنه فضاهای نامرئی و پنهان مورد نظر نویسنده و کارگردان را به تصویر می‌کشد و عینیت می‌بخشد. طراحی صحنه از ابتدای شکل‌گیری نمایش در یونان باستان تا به امروز یکی از ارکان اصلی و عمده نمایش بوده و هست.

کتاب اصول و مبانی طراحی صحنه که برای هنرجویان رشته نمایش (شاخه فنی و حرفه‌ای) تهیه و تألیف شده است. هنرجویان این رشته را با اصول اولیه طراحی صحنه آشنا می‌سازد. مطالب کتاب در هفت فصل ارائه شده است و هنرجویان را با تعاریف طراحی صحنه، تاریخچه مختصر طراحی صحنه، مراحل کار طراحی صحنه، انواع صحنه و انواع طراحی صحنه، ارکان طراحی صحنه، اهمیت و نقش خطوط دید، نقاط مختلف صحنه از نظر اهمیت، نشانه‌های نمایشی در نقشه‌کشی طراحی صحنه، اصول ترکیب‌بندی طراحی صحنه و چگونگی ساخت ماکت و قطعات دکور و کاربرد طراحی صحنه در اجرای نمایش، آشنا می‌کند. این آشنایی برای کلیه هنرجویان رشته نمایش اعم از کسانی که در گرایش نمایشنامه‌نویسی، کارگردانی و یا طراحی صحنه را جهت ادامه تحصیل انتخاب خواهند کرد مفید و قابل استفاده خواهد بود. چاپ تصاویر و ترسیمات ارائه شده در هر فصل باعث فهم بهتر مطالب خواهد شد.

توصیه می‌شود هنرآموزان محترم به منظور فهم و درک بهتر هنرجویان از دستگاه اوپک برای توضیحات بیشتر عکس‌ها و ترسیمات کتاب استفاده کنند. بدیهی است استفاده از عکس‌ها و تصاویر منابع مختلف تئاتری و یا عکس‌های تهیه شده از نمایش‌های مرتبط با درس توفیقات بیشتری را دربر خواهد داشت.

